

# DOLENJSKI LIST

Glasiilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Stev. 47 (349)

Leto VII

NOVO MESTO 22. NOVEMBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predst.: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Casopisno-izdajniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel



Partizanski spomenik v Metliki, ki bo slavila v ponedeljek občinski praznik — spomin na eno največjih in najpomembnejših bmag narodnoosvobodilne vojske v Beli krajini in na Dolenjskem — na likvidacijo belogardistov na Suhorju

## CAS JE, DA PRIČNEMO

# hitreje dvigati življenjsko raven

TOVARIŠ STANE KAVČIČ, PODPREDESEDNIK IZVRŠNEGA SVETA LRS, V NOVEM MESTU

V polni dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu je predaval prejšnji četrtek popoldne podpredsednik izvršnega sveta LRS in član centralnega komiteja ZKS Stane Kavčič. Odzval se je vabilu predsedstva okrajnega odbora SZDL Novo mesto in številnih predstavnikov političnih organizacij, ustanov, ljudskih odborov in delovnih kolektivov in predaval o gospodarsko-političnih problemih pri nas. Po predavanju je odgovarjal na postavljena vprašanja.

Tovariš Kavčič je zlasti obravnaval dveje obdobje v graditvi socializma. V prvo obdobje, razvoj politično demokratičnih pravic delovnih ljudi v naši državi od konca vojne do danes, spadajo osnovne pravice vsakega človeka v ljudski državi, kot je pravica do dela, do izobrazbe, nacionalna neodvisnost, demokratizacija državne uprave in družbenega življenja, delavsko in družbeno upravljanje in podobno. To obdobje je pri nas dokaj uspešno končano. V njem so naš delovni ljudje doprinesli velike napore zato, da so bile uresničene te politično demokratične pravice

na socialističnih načelih. Sedaj prihajamo v drugo obdobje socialistične graditve, to je v čas, ko mora delavski razred dobiti od tega socialističnega družbenega reda, za katerega je toliko žrtvoval, tudi večje materialne koristi. Poudaril je, da med vprašanji, ki zadevajo življenjsko raven delovnih ljudi, premalo razpravljamo in premalo pišemo. Zaradi tega pride med ljudmi do izprav, ki niso vedno zdrave, ko ljudi zavajajo na stranpolo in so škodljive. Tovariš Kavčič je nato pou-

daril, da moramo storiti potrebne ukrepe za hitreje dviganje življenjske ravni delovnega človeka, za kar so že dani osnovni pogoji in kar naši delovni ljudje tudi upravičeno pričakujejo. Seveda je treba te ekonomske pravice razvijati postopoma, pričeti pa takoj. To je možno na treh osnovnih načelih: sprejema v delitvi družbenega dobička, ki naj bi šla včasno začetek investicij in v korist plačnega sklada. Drugič, o zledno je treba uveljaviti v negrajevanju socialistično na-

čelo; vsakomur po njegovem doprinosu.

Prav v dosežanjem plačnem sistemu je največ ostarikov birokratskega vodenja gospodarstva. V praksi je škodljiva težnja za enakim nagrajevanjem za veliko ali malo dela. Tako so večkrat pridni delavci skoraj ravno tako plačani kot leni, starejši prav tako kot začetniki, ne oziroma pa se tudi na strokovne kvalifikacije. Tak sistem je velika ovira za večjo storilnost. Nič ne bi škodovalo, če bi na primer prekoračili plačni sklad za prekoračenje norm, ker bi hkrati gotovo še za znatno večji odstotek dvignili tudi proizvodnjo, kar spet pomeni, da bi od preseženega plačnega sklada, ki bi temeljil na večji proizvodnji in seveda na kakovosti izdelkov, imela korist tudi družba.

Kot tretje izhodišče v tej smeri je tovariš Kavčič nakazal začasno omejitve prevelikih zahtev pasivnih krajev za pomoč. Na račun postopnega dvigovanja življenjske ravni delovnih množic je treba omejiti širino investicij na splošno. Delavskim svetom odtodaj delovnih kolektivom je treba dati več pravic pri delitvi dohodka ter z ekonomskimi ukrepi omejiti pre-

veliki prilivi nove delovne sile v podjetja. V zvezi s tem je treba seveda sprejeti tudi zakonite predpise, zlasti glede pravilnega nagrajevanja in tudi druge, ki ovirajo izvedbo postopnega dvigovanja življenjske ravni delavskega razreda. Te tri osnovne postavke naj bodo tudi predmet razprave pri sprejetanju družbenih planov za prihodnje leto.

Tovariš Kavčič je na postavljeno vprašanje podpredsednika OLO Nika Belopavloviča, kaj meni o administrativnih cenah pšenice in masti, odgovoril, da je treba tudi tu preiti čimprej na ekonomske cene. Administrativno določene cene niso dovolj vzpodbudne za proizvajalce, zato nam teh živil tudi primanjkuje v toliki meri. Odprava obveznega odkupa je pokazala, da sprostitve cen ugodno vpliva na večjo proizvodnjo. S sprostitvijo cen pšenice in masti bi prav tako dosegli porast proizvodnje teh živil na eni in zmanjšanje njune potrebnosti na drugi strani. Razumijemo je, da bi morali v tem primeru dati denarno nadomestilo prizadetim potrošnikom.

Udeleženi predavanja so se tovariš Kavčiču za pomembna svajanja in napotila toplo zahvalili z željo, da bi ga v Novem mestu še slišali.

## Storili bomo vse, da bi ohranili mir

... Tovariši, zadeve še niso razčiščene, še ni jasno, kam cilja in kako daleč bodo šli. Jaz z nezaupanjem gledam na to, da bo vsa zadeva z mednarodno policijo gladko potekla. Angleži bodo verjetno zahtevali, da bi tudi del njihove vojske ostal v Egiptu kot policija, kar je nemogoče po statusu Združenih narodov. Zato, ker so agresorji, ne morejo ostati v Egiptu. S tem se Egipt ne bi nikoli sprijaznil, niti se ne bi mogel s tem sprijazniti noben poštenjak. Še vedno lahko najdemo kakšen povod za nadaljevanje svojega agresivnega podviga. Malo jih je zmedlo in prisililo k razmišljanju to, da se je sovjetska vlada močneje angažirala v tem vprašanju.

Kolj kot kdaj koli prej moramo vse naše sile usmeriti k ohranitvi mira. Jugoslavija je zelo aktivna in pozitivno deluje v Združenih narodih. S svoje strani bomo storili vse, da bi ohranili mir. Oromna večina narodov ne želi vojne. Če kdor koli v svetni centri mir, mislim, da so to naši narodi, ki si ga želijo, da bi si lahko mirno gradili boljše življenje. Dovolj smo trpeli, dovolj smo krvaveli v pretekli vojni in v drugih obdobjih, da nam razloze, da se z vsemi silami borimo za ohranitev mira na svetu. Toda ta stvar je naša prejšnja naša meja.

Naša država je enotna, trdna in monolitna. Gre samo za to, da čimbolj izboljšamo življenje naših ljudi. Naša enotnost, naša monolitnost in hladnokrvnost, gledanje na najhujše dogodke v svetu brez vsake nerazve in trezna presoja — so za nas važni. Ne smemo dovoliti, da bi razni tipi, razni elementi brbljali o vsem mogočem. Potrebno je, da jih ljudje spodaj, da jih množice prisilijo k molku in da jim preprečijo sejanje razdora.

Ce vam kaj ni jasno, smo vam vedno na razpolago, vedno vam lahko pojasnimo, za kaj gre. Jasno je, da so vsi naši stvari, ki jih ni mogoče povedati. Nikar ne mislite, da sem tudi jaz danes vse povedal, ker tega nisem mogel storiti. Toda nekaj vam lahko povem, da ima tudi to, česar vam nisem povedal, ogromen pomen, da je v veliki meri pozitivno. Jugoslavija igra danes v svetu vlogo in z njo računajo. Da bi ona lahko še naprej igrala to pozitivno vlogo, mislim, da moramo nadaljevati s takšno dosledno politiko, kakršno smo doslej vodili, in ohraniti našo moč, kakršno imamo danes...

Tovariš TITO  
aktivni Zveze komunistov iz Istre v Puli

## RIBNICA NA DOLENJSKEM ZA 29. NOVEMBER

Praznik republike bodo letos v Ribnici počastili tudi s proslavo 50-letnice telesnogojnega društva Partizan. V sredo zvečer bo v Ribnici slavnostna akademija, na kateri bodo razvili društveni prapor. 29. novembra zjutraj bo gasilska godba igrala budnico, ob 9. uri pa bo slavnostna seja društvene uprave TVD Partizan. Na seji bodo najzaujnejšim članom podelili diplome, popoldne pa bo v Partizanovemu domu ljudsko rajanje. Glavni del Partizanovega slavlja bo prihodnja pomlad, ko bo v Ribnici velik televizijski nastop, odprli pa bodo tudi nov športni stadion.

29. novembra bo ribniška kmetijska zadruga izročila v promet svojo novo poslovno zgradbo. Zadruga dom je dobil v zadnjem času lepe in moderne urejene trgovine za manu-

fakturo, železarnice, galanterijo, špecerijo in prodajalne za mleko, mesne izdelke, pecivo, kruh in sadje. Tu odkupujejo tudi vse kmetijske pridelke, prostori KZ pa so zdaj prav tako v novi zgradbi. Tudi sam trg je s tako preurejenimi zadržnim domom veliko pridobil.

## Nad 37.000 knjig na I. mednarodnem knjižnem sejmu

Od 3. do 7. novembra je bil v Zagrebu prvi mednarodni knjižni sejem, ki so ga organizirali na pobudo Združenja založniških podjetij in organizacij FLRJ. Jugoslovanski založniki so na sejm razstavili nad 12.000 knjig, založniki iz 16 tujih držav (Azija, Amerika, Evropa) pa so pokazali nad 25.000 knjig in različnih publikacij, zlasti strokovnih revij in pod. Sejem je obiskalo nad 20.000 domačih in tujih obiskovalcev.

## V Trstu je odprt generalni konzulat FLRJ

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta je bil v Trstu odprt Generalni konzulat Federacije ljudske republike Jugoslavije, dosedanje predstavništvo FLRJ v Trstu pa je odpravičeno.

## Samoparavna naročnina vam jamči brezplačno nezgodno zavarovanje pri našem tedniku!

**Objava**  
Uprava Dolenjskega lista ponovno vabi vse naročnike, ki so se dni dobili opominke polozišče po poštarju (izven Slovenije pa posebej v opominem pisemu), da takoj plačajo zaostalo naročnino za drugo polletje 1956. Naročnikom, ki tudi tokrat ne bodo poravnali zaostala naročnina, bomo prihodnji mesec list ustavili, dolžno naročnino pa izterjali preko sodišča. Brezplačno nezgodno zavarovanje velja le za tiste naše naročnike, ki imajo v redu poravnano vsoto tekoče naročnine.  
UPRAVA LISTA

## VREME ZA CAS OD 23. NOV. DO 2. DEC.

V drugi polovici tekočega tedna pade temperatura. Tudi ponedeljni bo pod ničlo. V začetku prihodnjega tedna izboljšanje in sprva poostreje mrza, toda sredi tedna otoplitev s padavinami, vendar ne kaže na bistveno južno vreme. V drugi polovici tedna izboljšanje, nam (t.j. ob koncu tedna) ponovno padavine in padev temperature. (Napoved priredil M. V.)

## Edo Turnher - Primož šestdesetletnik

Kadar človek prijatelju ali znancu pošlje voščila k življenjskemu jubileju, ki pomeni kar precejšen odklik od mladih let, začuti najprej v sebi samem rahlo željo spomina na lastna leta mladih

sanj in pričakovanj. Kadar pa pošilja taka voščila možu, ki si je v vseh menah časov in viharjih skoraj pedesetletnega razdobja od prve svetovne vojne sem ohranil svo mladoštvo vno in zvestobo v letih zorenja spoznanim in priznanim načelom, prevzema človeka ponosna radost, da mu more seči v roko in reči: prijatelj, še mnogo zdravih in uspehov polnih let!

Tak mož je naš Primož. Iz rodnega Loškega potoka, kjer se je 13. novembra 1896 rodil v številni Turnherjevi družini, ga je pot v šole peljala preko Ribnice in Postojne v Ljubljano. Po šolanju mu je Višnja gora postala drugi dom. Tam je napredno usmerjeni jubilar našel torišče svojega izvenšolskega dela v Sokolu, njegova intinna ljubezen do slikarske umetnosti ga je pa sprijateljila z velikim umetnikom in skoraj čudaškim samotarjem Ferdom Veselom. Zvestobo svojemu mišljenju in delu je Edo Turnher izkazal v času naše velike preizkušnje: kot šestinštridesetletnik se je s svojim šestnajstletnim sinom spomladi 1942 pridružil partizanskim borcem. Vso svojo vnemo in prizadevanost je izprical tudi po osvoboditvi, kjer je njegovo delo posebno očitno v organizaciji

Zveze borcev in v Zavodu za spomeniško varstvo LRS. Delo na teh dveh področjih pomeni nenehno skrb za ohranitev vsega, kar sta v žitni tok življenja našega ljudstva položila trajnega, dobrega in plemenitega naša osvobodilna borba in socialistična revolucija in kar so pretekla stoletja nabrala dragocenega v kulturno zakladnico našega naroda.

Prav zato je Dolenjska z Belo krajino dolžna tovarišu Primožu za vso njegovo skrb, razumevanje in pomoč veliko hvalježno. Obnova partizanskih baz, ureditev grobišč padlih borcev, postavljanje spomenikov itd., kakor tudi ohranjanje kulturnih spomenikov naše Dolenjske so v veliki meri zaslugi njegove osebnosti prizadevanosti. Zato našemu Primožu Dolenjska in Bela krajina za njegov življenjski praznik pošiljata najpriščnejša voščila.

## Leto dni komunalnega sistema v metliški občini

Razgovor s predsednikom ObLO Francem Jakljevičem

## Zimska kmetijska šola tudi v Mokronogu

Svet za kulturo in prosveto pri Ob LO je na pobudo Kmetijske zadruge sestavil odbor, ki bo organiziral Zimsko kmetijsko šolo v Mokronogu. Področje šole smo imeli že pred dvema letoma, pa je bilo zanjo precej zanimanja. Upamo, da bo organizatorjem uspelo pričeti s poukom vsaj s 1. decembrom. Razveseljivo je pri vsem tem dejstvo, da je prišla pobuda vendar enkrat od prave strani. Prepričani smo, da bo šola lahko uspešno delala, saj imamo predavatelje doma in ne bo težav za redna in točna predavanja, kakor je to bilo prejšnja leta.

## Obtok denarja konec oktobra

Po podatkih Narodne banke FLRJ je znašal obtok denarja letos 31. oktobra 86.571 milijonov dinarjev, kar je za 2.642 milijonov dinarjev več kakor koncem septembra 1956. — Dne 31. oktobra 1955 je bilo v obtoku 86.504 milijonov dinarjev, konec septembra 1955 pa 86.467 milijonov dinarjev.

## SPORED PRIREDITEV ZA OBČINSKI PRAZNIK METLIKE

- 22. novembra ob 19.30 v Domu Partizana igrokaz Ivana Drobniča: »Kako so Metličani ustanovljali gasilsko društvo«.
- 23. novembra ob 19.30 v Domu Partizana: koncert metliške godbe in pevskega zbora.
- 24. novembra ob 20.00 v kino dvorani filmska predstava.
- 25. novembra ob 14.00 na Suhorju proslava in polaganje vencev pred spominsko ploščo.
- ob 19.30 v Metliki v Domu Partizana slavnostna akademija.
- 26. novembra ob 6.00 v Metliki budnica mestne godbe.
- ob 9.00 slavnostna seja občinskega ljudskega odbora v Domu Partizana.
- ob 10.00 slavnostno zborovanje na Trgu svobode.
- ob 11.00 otvoritev razstave »Metliška občina v borbi in obnovi« v Belokranjskem muzeju.
- ob 8.00, 11.00 in 14.00 v kino dvorani film za mladino.
- Popoldne: Zabava s plesom na Pungetu.
- Ves teden je odprt tudi Belokranjski muzej.

terih jih je precej v skrajno slabem stanju.

Poseben problem je za občino stanovanjsko vprašanje, saj je bilo med zadnje vojno v Metliki požganih in porušenih 35 stanovanjskih hiš, od katerih 14 poslopij še vedno ni obnovljenih. Prav tako je mnogo neobnovljenih hiš v ostalih krajskih občinah. Stanovanjske potrebe so vsak dan večje, pripravljati za stanovanjski sklad pri občini pa se zdaleč ne zadoščajo za uspešno rešitev stanovanjskega vprašanja. Prav tako je treba nujno popraviti šolska poslopja po vaseh, v Metliki sami pa zgraditi novo gimnazijo, ki zdaj že trinajsto leto gostuje v metliškem gradu in osnovni šoli.

V občini pa bo treba tudi urediti mestno in vaška pokopališča, ki so bila v zadnjem desetletju zelo slabo oskrbovana in je zanje vedno zmanjkalo denarja.

V zadnjem času smo s pomočjo Okrajne zadruge zveze in preko domačih kmetijskih združenj pričeli uspešno reševati kmetijska vprašanja. Zadruge so že v devetih mesecih preslegle svoj letni plan prometa s 109%, dobiček pa s 120%. Hkrati sta kmetijski zadrugi na Suhorju in v Metliki z rigoliranjem pridobili v Businju vasi in na Grabrovcu nove obirne obdelovalne površine. Hvalevredno je, da skoraj vsi odborniki občinskega ljudskega odbora aktivno delajo v odborih in pospeševalnih oddelkih kmetijskih združenj. Hkrati pa je ena njihovih glavnih nalog, da pri lokalnih glavnih vlogarjih vzbudijo zanimanje za obnovu vinogradov, kar je posebno važno sedaj, ko se gradi v Metliki moderna vinska klet, ki bo spravljala na trg le kvalitetna vina.

Glede na malhen narodni dohodek v občini, se je občinski ljudski odbor trudil, da bi poleg obstoječe tovarne pletenja BETI, dobil še kako drugo industrijo, za kar ima že zgrajene tovarniške objekte. Obenem se je trudil, da bi obstoječa komunalna podjetja razširil in povečal njihovo proizvodnjo, kar pa mu ni povsem uspelo zaradi slabega vodstva v nekaterih podjetjih.

V ČEM SO VIDNI IN KAKŠNI SO USPEHI METLIŠKE OBČINE V LETU DNI KOMUNALNEGA SISTEMA?

Odkar je bil lanskoli Jesen uveden komunalni sistem, smo prijatelji v družbeno upravljanje logo številko volivcev. V tem

je zanje vedno zmanjkalo denarja.

Glede na malhen narodni dohodek v občini, se je občinski ljudski odbor trudil, da bi poleg obstoječe tovarne pletenja BETI, dobil še kako drugo industrijo, za kar ima že zgrajene tovarniške objekte. Obenem se je trudil, da bi obstoječa komunalna podjetja razširil in povečal njihovo proizvodnjo, kar pa mu ni povsem uspelo zaradi slabega vodstva v nekaterih podjetjih.

V ČEM SO VIDNI IN KAKŠNI SO USPEHI METLIŠKE OBČINE V LETU DNI KOMUNALNEGA SISTEMA?

Odkar je bil lanskoli Jesen uveden komunalni sistem, smo prijatelji v družbeno upravljanje logo številko volivcev. V tem

družbenem upravljanju sodelujejo volivci v 13 svetih pri občinskem ljudskem odboru, v 8 krajevnih in v 11 šolskih odborih.

Ti sveti so s pomočjo denarnih sredstev okraja in republike letos oskrbeli z dobro pitno vodo Grabrovec, Hrast, Beroče vas, Gornjo in Dolnjo Lokvico, v najkrajšem času bošta dobila vodo še Trnovec in Dragomlja vas. Nadaljujejo se tudi dela pri zajetju vodovoda v Jamniških, od koder bo oskrbljena druga skupina vasi v naši občini.

Kot pomembno prireditev v gospodarstvu naj omenim preseleitev Tovarne pletenja »Belokranjka« v Metliko. To podjetje je zadnje mesece dobilo tudi strojno opremo za svileni perilo.

V preteklem tednu je pa bil dograjen zadnji obok 109 metrov dolge vinske kleti, s čimer so končana gradbena dela glavnega objekta vinske kleti, katere zmožljivost bo v prvi etapi 50 vagonov vina.

Poleg tega je bilo v zadnjem času popraviljenih več občinskih cest, malih mostov in prehodov, pri čemer so mnogo pomagali sami vaščani. S prostovoljnimi delom so se izkazali zlasti v vaseh, v katere je bil letos napeljan vodovod.



Franc Jakljevič, predsednik Ob LO Metlika

S posveta z občinskimi odbori Zveze borcev NOV v Novem mestu

# Vzgoja otrok padlih borcev

## še vedno glavna naloga organizacij Zveze borcev

Prinos dela iz okrajnega odbora ZB na občinske krajevne odbore je okrepil celotno delo organizacije. V 83 krajevnih odborih ZB je organiziranih 612 borcev in bork ter aktivistov narodnovobodilne vojne. To je vsekakor premalo za naš okraj. Iven organizacije je še vedno veliko ljudi, ki imajo pogoje, da bi bili sprejeti med člane ZB.

Pospešitev sprejema vseh takih ljudi v organizacijo, nadaljnja skrb za otroke padlih borcev, katerih je v okraju 1.118, skrb za živce borce, ki so socialno ogroženi, zbiranje dokumentarnega gradiva iz NOB in sodelovanje članov organizacije v političnem in družbenem življenju, to so glavni zaključki posveta predstavnikov občinskih odborov ZB na okrajnem odboru v Novem mestu 10. novembra.

Nizki proračuni občin so ogrožali tudi redno štipendiranje otrok padlih borcev. Na prizadevanje okrajnega odbora ZB bodo občine, ki nimajo dovolj denarja za štipendije do konca leta, dobile posebno posojilo od Glavnega odbora ZB Slovenije. Za bodoče proračunske leto morajo občinski ljudski odbori zagotoviti sredstva za štipendiranje otrok padlih borcev in svojih proračunih. Organizacije Zveze borcev se bodo edinočno zavzele, da bodo najnujnejša sredstva za šolanje ali

uk otrok padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja, zagotovljena. Vsekakor je bil letos dosežen lep uspeh pri vključevanju teh otrok v uk ali nadaljnje šolanje. V uk se jih je vključilo letos 73, v dopolnilne šole pa 138. V počitniških kolonijah in na raznih taborjenjih je bilo letos 296 otrok padlih borcev. To je premalo, so poudarili na posvetovanju. Z zadovoljstvom pa so ugotovili, da imajo nekatera podjetja in industrijske šole izven okraja veliko razumevanje za sprejem otrok padlih borcev v učenje.

borcem primerno zaposlitev. Pri tem so navajali posamezne primere, ko so bivši borci zapadli alkoholu. S takimi imajo organizacije največje težave. Letos je organizacija omogočila brezplačno zdravljenje 123 članom. Treba je najti možnosti, da bo do drugo leto še več članov na zdravljenju. Sekretar okrajnega odbora ZB Martin Pavlin je opozoril na primer 84-letne partizanske matere Marije Jerman iz Česnje. V vojni je izgubila 4 sinove, od teh sta dva padla kot komandanta bataljona. Ker ima nekaj metov preveč zemlje, ne dobi invalidnine. Živi v težkih razmerah, vendar krajevne organizacije in organi socialnega skrbstva ljudskih odborov tega ne vidijo. Podoben je primer Kršinove mame v Žužemberku in verjetno še katere druge. Ni prav, da takih stvari ne vidimo in takoj ne rešimo.

### NE ODLAŠIMO Z ZBIRANJEM ZGODOVINSKEGA GRADIVA

Organizacije Zveze borcev zbirajo zgodovinsko gradivo iz

NOB in pripravljajo kronike ter življenjepis padlih borcev. Delo je treba pospešiti. Prav tako imajo organizacije v načrtu, da v več krajih postavijo spomenike in vzdajo plošče. Sev da pa mora biti vsak spomenik in spominska plošča, izdelan tako, da v resnici nekaj predstavlja in da ima dostojno podobo. Zlasti so poudarili na posvetu, kako je potrebno, da člani Zveze borcev sodelujejo v vseh organih družbenega upravljanja in v političnih organizacijah.

Na kraju so govorili tudi o nekaterih organizacijskih vprašanjih. V okrajni odbor ZB so vključili novega članika Tajništva za notranje zadeve tovariša Borisa Čizmečka-Bora. Z rednim plačevanjem članarine se organizacije prav gotovo ne morejo pohvaliti, saj je bilo do konca oktobra od predvidenih 208.000 din plačanih komaj 13.000 din. Posvetu je prisostvoval tudi član Glavnega odbora ZB tovariš Jože Borštnar, ki je ob koncu dal nekaj koristnih napotil za delo organizacij Zveze borcev.

### Z noži sta ga napadla

Avgusta letos je imela kmetijska zadruga Birona vas svoje nabiralce malin v Rogu. Med temi so bili tudi Marjan Matovič, Jože Sprajcar, Ignac Hudorovac in Nande Hudorovac. Zadruga je oskrbela nabiralce tudi z alkoholnimi pižkami, čeprav šotovo nima dovoljenja za prodajo alkoholnih pižak.

Ko so Matkovič in oba Hudorovca 14. avgusta izpraznili nekaj steklenic, so postali bojaželni. Iskali so prilike za pretep. Napadali so Sprajcarja, ta pa se jim je umaknil in odšel spat v barako. Poiskali so ga in ko ga je s svetilko v roki Ignac Hudorovac odkril, je zahteval od njega pižake. Ta mu je tudi dal piž iz steklenice, v kateri je še imel vina. Ker so mu še naprej grozili, je pobežnil pred njimi drugam. Toda tudi tam so ga našli. Ignac Hudorovac je v eni roki držal električno svetilko in drugi pa nož. Z njim je dvakrat zamahnil proti Sprajcarju, zadel pa ga je samo enkrat v stegno. Nato je prihitel še Matkovič in vpiil: »Drži ga, ga bom še jaz! In res ga je tudi on sunil z nožem v desno stran hrbta.

Vsi trije udeleženci pretepa, zlasti pa oba junaka noža, zaslužijo strogo kazen.

### KAJ NE SME MIMO ORGANIZACIJE ZB IN ORGANOV SOCIALNEGA SKRBSTVA

Menili so tudi, da mora organizacija ZB poskrbeti za socialno ogrožene člane. Samo občinske podpore so premalo; kjer je le mogoče, je treba prisrčbeti

Dopisujte v dolenski pokrajinski časnik!

### Več svinjskih kož »Koteksu«

Od lani zaklanih 481.000 prašičev je podjetje »Koteks« odkupilo v Sloveniji samo nekaj nad 280.000 kož ali 58 odstotkov. Pred leti smo odkupili v Sloveniji nad 60 odstotkov kož zaklanih prašičev. V državi odkupimo na leto komaj 15 odstotkov svinjskih kož, čeprav vzredimo nad 4.700.000 prašičev in bi naše usajane lahko predale veliko več kož v prvotno galanterijsko usnje. Kmetje naj bi zato odirali več prašičev. V novomeškem okraju smo n. pr. lani prodali je 33 odstotkov kož, nad 70 odstotkov kož pa smo " kot neutilno usnje pojedli ali pfordali s slamo vred kot maslo. To je velika škoda za gospodarstvo, ki lahko predelane svinjske kože dobro proda v inozemstvo.

## IZ NOVEGA MESTA

### VELIKA MLAKUŽA PRED POSTAJNIM SKLADIŠČEM

Tam, kjer je konec tlakovane ceste pred železniško postajo Bršljin, se tudi neha skrb za cesto mimo tovrnega skladišča na rampo. Prav pred tovrnim skladiščem je ob vsakem dežju velika luža. S konca tlakovane ceste je že kar krepka »stopnica«, ki jo zlasti občutijo vzmeti tovrnih avtomobilov. Pot pred skladiščem je z robniki tako zožena, da ni močče zapeljati tovrnih avtomobilov pri nakladanju ali razkladanju blaga pravokotno, pač pa samo poševno, kar seveda otežkoča delo. Robniki ovirajo tudi odtok vode, ker je cestišče znatno nižje kot so robniki in konec tlaka.

Ker je nadaljnje tlakanje te poti prenehalo zaradi pomanjkanja denarja, bi se moralo je našlo kje toliko sredstev, da bi cesto vsaj našli in jo izravnali z višino robnikov in tlaka. Vsekakor je treba cesto

pred postajnim poslopjem tudi toliko razširiti, da tovrni avtomobili, ki stoje zaradi nakladanja ali razkladanja pravokotno do skladišča, ne bi zapirali ostalega prometa, ki je na tem mestu precej velik.



Prva na Dolenskem je bila po zadnji vojni zgrajena železniška postaja v Metliki

## ROČNO DELO NAŠIH ŠOLAH

Pred tedni smo poročali o vprašanjih, ki jih je sprožil in podčrtal Teden ljudske tehnike in med drugim poudarili misel, da mora tehnična miselnost prevladovati v naši celotni vzgoji. Na posvetu prosvetnih delavcev so udeleženci, razpravljali se posebej o ročnem delu in tehninem izobraževanju v šolah. Ze takrat je bila izrečena med ostalimi misli, da lahko tudi v šolah; storimo marsikaj, da bo ročno delo priljubljeno in koristen predmet med mladino.

Hitra industrializacija naše dežele zahteva mnogo kadrov, ki jih daje poleg mest seveda tudi podeželje. Če pride z dežele v mesto v podjetje, delavnic ali obrtniku in uk učenec ali učenka, ki že nekaj zna, je to precej vredno. Zlasti je važno, če zna prijeti v roke kakršnokoli orodje. V tovarnah se učenci, ki imajo več spretnosti v rokah in v opazovanju okolice, veliko prej naučijo ravnanja s stroji kot ostali, ki kaj takega še nikoli niso videli od bližje. Hitreje napredujejo in si tem seveda tudi hitreje ustvarjajo bodočnost.

podrobno in damo nekaj smernic, ki utegnejo marsikaj koristiti.

Prvo šolsko delavnico je imelo že pred 60 leti Krško ob Savici. Vodil jo je učitelj Florijan Rozman. Ko je prišel na bivšo meščansko šolo v Krškem mladi in podjetni strokovni učitelj Dragotin Humeč, je oživela tudi šolska delavnica in učenci so si pridobili veliko praktičnega znanja v uporabljanju in izdelovanju raznih predmetov za vsakdanjo rabo.

Leto 1910 je izdalo Pedagoško društvo v Krškem Humečovo knjigo: Merstvo v vsakdanjem življenju. Knjiga je bila zelo praktična; v nji beremo: »Merstvo je za posameznika v vsakdanjem življenju veliko večje važnosti, kakor navadno domnevamo. Tudi kmetu ne škoduje, če pozna nekoliko osnovnih pravil merstva. Tem lažje presoja in ocenjuje rokodelsko delo in nameste, da bi mu tujec vodil delo pri stavbi, opravlja ta posel sam. Kdor ima posestvo, mora večkrat pogledati v poselni načrt. Potrebno je torej, da vsak pozna mero in osnovne načine merjenja. To je danes zelo važno, za določevanje hektarskega donosa, za pravilno potrošnje

umetnih gnojil itd. Poznati morata tudi posetne načrte ali planske in razumeti stavbna črteže.

Ob dolgih zimskih večerih se nudi pridnemu gospodarju prilika, da popravi marsikatero orodje, ki se mu je med letom pokvarilo. Zato, da današnji kmetiči ljudje raje za drag denar kupijo najpreprostejše predmete, kakor da bi si jih sami ob zimskih večerih pripravili doma. Toporišče za sekoro in kosilce si kupi kmet v trgovini, drago ga plača in — prav mu je! Za domačo potrebo bi moral znati vsak kmetiči človek izdelati vsaj pehar, košaro ali kajno, naravnani koš, toporišče, kosilce, grablječe, senene vile itd. Zato naj bi imela vsaka kmetička hiša majhno zbirko orodja, ki bi bilo vedno na dovojenem mestu in tudi delovni prostor naj bi si kmetiči človek pripravil na primernem mestu, kjer bi opravljal razna popravila itd. Najnujnejše orodje bi bilo: ključvo, kleščice, rezilnik, preprost oblič, par diet, primerno sekire za obdelovanje lesa in brus za ostritev orodja. Naši suhoborbarji imajo že posebno praktično delovno klop — takomenovali »rezilni stol«, ki je zelo uporaben pri marsikaterem domačem delu.

### ZASEBNI OBRITNIKI SO SOCIALNO ZAVAROVANI

Davna želja obrtnikov se je izpolnila. Dobili so lastno socialno zavarovanje, utemeljeno na zakonski podlagi. Zavarovanje predvideva kar štiri razrede: I. a za 15.000 din, I. b za 12.000, II. za 8.000 in III. za 7.000 dinarjev zavarovalnega zneska. Od teh vsot plača zavarovavec 25% mesečne zavarovalnine, obtežen pa je zdravniške oskrbe (tudi zdravljenje v bolnišnici ali na kliniki) zase in za družino in prejel bo tudi pokojnino, ko bo ostel in bo za delo nesposoben, oziroma, ko bo imel 35 let delovne dobe in dosegel 65 let starosti. Zavarovalna se bodo prvenstveno poslužili mlajši obrtniki, vendar je poskrbljeno tudi za starejše. Tudi starejši obrtniki, ki bodo vsaj 5 let plačevali zavarovalnino, bodo prejemali pokojnino.

Socialno zavarovanje bi morale organizirati okrajne obrtne zbornice, vsaka v svojem okraju. Ker pa se je pokazalo, da bi bilo to zaradi administracije in celotnega vodstva v posameznih okrajih prenehanje, so se okrajne obrtne zbornice dogovorile, da bodo vključile svoje zavarovance pri ljubljenemu socialnemu zavarovanju.

V nedeljo, 11. novembra, je bil v veliki Unionski dvorani v Ljubljani ustanovljen občni zbor socialnega zavarovanja privatnih obrtnikov, ki je zelo uspel. Na tem zboru je bilo sklenjeno, da se uradi takšna doba za vse obrtnike, ki se bodo v zavarovanje prijavili do 1. januarja 1957, da bodo tako izenačeni z onimi, ki so se prijavili. Ti anajo namreč to prednost, da se jim po pravilih o zavarovanju vrnejo 10 let njihove delovne dobe v dobo za pokojnino.

Kljub vsem dobrinam teža zavarovanja je še veliko obrtnikov, ki stoje ob strani. In to pri vseh zbornicah na podeželju. Novomeška obrtna zbornica je pokrenila zelo široko akcijo za to zavarovanje, vendar ni dosegla zaželenega uspeha. V vsem okraju se je do sedaj prijavilo v socialno zavarovanje zelo malo obrtnikov. Zato bo OZZ Novo mesto v najkrajšem času sklicala sestanek vseh obrtnikov prvotnega sektorja, na katerem jim bodo razloženi pogoji za prijavo v socialno zavarovanje in se bodo lahko kar takoj vpisali.

### V TEM TEDNU NABIRAMO:

KORENINE: regrati rumenega (120 din), bodče neže - kompave (100 din), vojske češnje - beladone (120 din), trobentice (150 din), gladeža (65 din), habata - smrdljivega bezga (35 din). PLODOVE: punčkovne, lepe ročice harve, brez zelenih, preganja in zdrobljenih jagod (1000.- din). Predvsem pripotočamo nabiranje korenin kompave - bodče neže in regrati. Korenine regrata se najuspešneje nabirajo v jeseni, zlasti taktar, ko se orjeto njive, na katerih je rastle več let detelja. Na takih njivah je večših skoro sam regrat. Tak način nabiranja je tudi zelo hiter, saj ni treba drugega kot korenine pobirati za plagem, očistiti, oprati in posušiti.

Tovarna vol. izdelkov »BAČA« PODBRDO sprejme v službo TKALSKEGA MOJSTRA za volnarske statve z večletno prakso. Nastop službe možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku ozir. po dogovoru. Komfortno stanovanje na razpolago.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

## Moskovski razgovori

»Ko smo odhajali iz Varšave, je dejal generalni sekretar CK Združene delavske partije Poljske po razgovorih v Moskvi na velikem sprejemu, »smo imeli razne občutke. Šli smo na pot, da bi okrepili prijateljstvo s sovjetskim ljudstvom, toda hkrati smo se bali, da voditelji CK KP Sovjetske zveze in sovjetske vlade ne ocenjujejo v celoti in pravilno spremembe, ki jih je povzročil VIII. plenum poljske združene delavske partije, je dejal Gomulka in pripomnil: »Lahko rečemo, da se naša bojazen ni uresničila...«

Poljska vladna delegacija in sovjetska vladna delegacija (Vorošilov, Bulganin, Hruščev) sta se pogajali v Moskvi od 15. do 18. novembra. Pred mesecem dni je prišlo do globokih sprememb na Poljskem, ko je v političnem in javnem življenju zmaga protistalinistična smer in volja Poljakov do neodvisnosti in samostojni graditvi socializma. V tistem hipu so bile oči vseh Poljakov — in ne samo Poljakov — uprte v človeka, ki ga Stalin ni mogel streči, čeprav ga je bil poslal za nekaj let v ječo, v človeka, ki je v silno nevarnem trenutku verjetno prihranil Poljski usode Madžarske — v Gomulko. V kratkem času je dokazal, da se je odločil z vsa svojo avtoriteto boriti za neodvisnost Poljske, toda hkrati tudi za socialistično Poljsko.

Gomulka je šel s svojimi sodelavci v Moskvo po madžarski tragediji. Kot je sam dejal, ne brez bojazni. Toda videti je, da so imeli sovjetski voditelji pred očmi Madžarsko, ko so se pogajali s Poljaki. Po Gomulkovih besedah je sprejeta deklaracija »izraz temeljitega preloma v odnosih med Poljsko in Sovjetsko zvezo«. To pomeni, da si je Poljska zagotovila svojo nacionalno neodvisnost in priborila pravico do lastne poti v socializem.

Značilno je, da je v deklaraciji poudarjena potreba po krepitvi sovjetsko-poljskega prijateljstva, toda na načelih popolne enakopravnosti, spoštovanja zemeljske neodvisnosti, državne neodvisnosti, suverenosti in nevmesavanja v notranje zadeve druge države. To bo najbolj prispevalo tudi k stabilnosti poljskih zahodnih meja na Odrji in Nisi. Sovjetska zveza je namreč edina veselila, ki je priznala poljske zahodne meje. Nemci še vedno sanjajo o spremembi teh meja.

Se bolj značilna pa je gospodarska in finančna plat razgovorov v Moskvi. S prvim novembrom se imajo za urejeni dolgovi Poljske do Sovjetske zveze na temelju izkoriščenih kreditov in s tem, da bo Poljska dobila v celoti plačan premost, ki ga je v letih 1946 do 1953 sprodejala Sovjetski zvezi. Sovjetska zveza bo prihodnje leto poslala Poljski 1.400.000 ton žita. Odobrila je tudi Poljski dolgoročno posojilo v znesku 700 milijonov rubljev.

To kaže na popravljanje napak preteklosti, ki so se usodno maščevale na Madžarskem. V tem duhu so tudi razpravljali o navzočnosti sovjetskih čet na Poljskem. Te čete bodo še ostale, ker držijo med drugim poti v Vzhodno Nemčijo skozi poljsko ozemlje, toda o vsakem premiku teh čet bo poljska vlada obveščena. Očitno so Poljaki videli, da bi bilo v tem trenutku neprimerno in nevarno zahtevati izmik vseh sovjetskih čet s poljskega ozemlja, kar je tudi izraženo v deklaraciji.

Med tem pa proces demokratizacije na Poljskem teče dalje. Poljskemu nacionalnemu ponosu je bilo zadoščeno z razrešitvijo visokih sovjetskih oficerjev in generalov, ki so bili na ključnih položajih, in postavitvijo Poljakov na njihovo mesto. Rokosovski je več obrambni minister. Delavskega samoupravljanja postaja resničnost. Zmanjšal se bo obseg investicij in povečala proizvodnja potrošnega blaga. Veliko pozornost bodo posvetili tudi kmetijstvu.

Generalna skupščina OZN je na predlog kubanskega delegata spet začela razpravljati o Madžarski, to pot o tem, da »bi madžarskim in sovjetskim oblastvom prepričali deportiranje madžarskih državljancev.«

Skupina uglehnih soškega področja je zahtevala kega področja je zahtevala takojšnje sklicanje izrednega kongresa francoske socialistične stranke, da bi se zavarovalo življenje v naši stranki, ki se je tako kompromitirala zaradi akcije vlade Guya Molleta, katera je postala ujetnik desnice. Na sedežu vodstva francoske socialistične stranke se baje nič ne bojuje teh zahtev, ker imajo za sabo večino — tako vsaj pravijo v vodstvu.

Indijski ministrski predsednik Nehru je med zunanje politično debato v parlamentu dejal, da nista Velika Britanija in Francija z napadom na Egipt ne pridobili, pač pa samo izgubili tako v gospodarskem kot moralnem pogledu. Dogodke na Madžarskem je Nehru imenoval »široko ljudsko gibanje« in izjavil,

da bivajo sovjetske čete — ne glede na določbe varšavskega pakta — na madžarskem ozemlju proti volji ljudstva. Ti dogodki — je dejal Nehru — so škodovali ugledu Sovjetske zveze tako v državah izven blokov kot v Vzhodni Evropi in morda tudi pri ljudstvu Sovjetske zveze.

Moskovska »Pravda« je pod naslovom »Govor Josipa Broza-Tita v Pulju« objavila poročilo agencije TASS iz Beograda. »Pravda« citira samo tiste dele govora, ki so ji menda všeč, medtem ko ne navaja tistih delov govora predsednika Tita, ki po »Pravdinem« mnenju »zvenijo kot ostro nesoglasje v primerjavi s tistim, kar je vodstvo ZKJ v zadnjem času večkrat izvodstvu.

Indijski ministrski predsednik Nehru je med zunanje politično debato v parlamentu dejal, da nista Velika Britanija in Francija z napadom na Egipt ne pridobili, pač pa samo izgubili tako v gospodarskem kot moralnem pogledu. Dogodke na Madžarskem je Nehru imenoval »široko ljudsko gibanje« in izjavil,

Te govornice so se razširile po vsej državi. Po poročilu »Ljudske pravice« se je uredništvo »Borbe« obrnilo na državna sekretariata za finance in blagovni promet, na Narodno banko in Zavod za tiskanje bankovcev, od katerih pa so sporočili, da jim o kakih bombih ni nič znanega.

Res je, da veliko razpravljamo o postopnem dvigovanju življenjske ravni, saj je razumljivo, da ta še ni zadostna. Toda njen dvig je odvisen od vrste vzporednih stvari, kot so storitost, blagovni in prehrabneni skladi, delitev družbenega dohodka in podobno. Več denarja v prometu brez večjih količin blaga za široko potrošnjo bi bil zločin za trdnost dinarja, hkrati pa bi pomenil občuten padec ravni namesto njenega dviga.

Kot poročajo, bo v novem družbenem planu predvideno delno povečanje plačnega sklada, ker to že dopuščajo naši dosedajni gospodarski uspehi. Nesmiselna in škodljiva pa je govoriti o nekem zelo visokih številkah brez podlage. Zato je tako prazno govoriti o »škodljivo kot vsako zapleteno razpravljanje, ker po nepotrebnem zavaja ljudi.

Kdo ima kamione? Od skupno 20.560 kamionov v državi imajo javna avto-privozniška podjetja 2.764 avtomobilov, gospodarska podjetja, katerih glavna delavnost ni prevoz blaga, 15.582 avtomobilov, privatniki pa 2.214 kamionov.

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

(Nadaljevanje sledi)



# Zastava svobode na Suhorju

OB PRAZNIKU METLIŠKE OBČINE — 26. NOVEMBRU

Letos bo Metlika prvič praznovala občinski praznik 26. novembra, ki je svetel mejnik v zgodovini našega ljudstva v občini Metlika, za vedno nezbrisani datum v seznamu zmag naših partizanskih borcev.

26. november nas spominja na eno največjih zmag naših hrabrih borcev, najboljših sinov slovenskega in hrvaškega naroda. Ta zmagala je ena izmed največjih, na katerem se je kalilo bratstvo in enotnost naših narodov.

Letos bo že štirinajst let, kar je na Suhorju zapeljajala zastava svobode in od takrat dalje je bilo to področje naše občine do konca vojne popolnoma svobodno. Bilo je le nekaj manjših spopadov, 26. novembra 1942 je Suhor obkrožila naša ljudska vojska, partizani Cankarjeve in Trzinjste proleterske hrvaške brigade, ki so čez noč likvidirali belogardijsko in fašistično postojanko na Suhorju.

Na Suhorju sta župnik Raztresen in učitelj Likar pripravljala tla za belo gardo že od začetka okupacije. Že leta 1941 sta oba, prosvetni in dušni pastir, pripravila takozvani kmetijski tečaj in pod tisti okolišči hotela organizirati belo gardo, toda nista imela posebnih uspehov.

Ljudje so prehitro opazili njune nakane, pridobila sta le nekaj izročkov, ki so pozneje stopili v belo gardo. Da bi pozneje lažje delali in imeli več uspehov pri beli gardi, se je vrnil v vrste OF pater Norbert iz Metlike. Kot zagrozen nasprotnik osvobodilnega boja se je prikrižval in se izdal za zvestega pristava OF. Ko pa so prišle belogardijski okraj Gorjanec in postavili svoje postojanko v Beli krajini in eno tudi na Suhorju, se jim je p. Norbert takoj pridružil in s pištolo strahoval naše ljudi.

## 14-dnevna bela strahovlada

Toda ta strahovlada bela garde in pater Norberta, belogardijskega poročnika, je trajala le 14 dni.

Belogardijski so hoteli na Suhorju postaviti svojo postojanko, da bi z njo zavarovali tudi državno cesto za promet med Novim mestom in Karlovcem. Ravno tako so mislili, da jim bo ta postojanka za vzdrževanje zveze med Semičem in Rada-

čeviči, kjer so bile belogardijske postojanke. Nameravali so očistiti Gorjanec od partizanov in tako vladati na tem področju naše domovine. Skovali so si cel obroč okrog Gorjanca, da bi se za vsako ceno odbržali na terenu. Toda, če so bili Gorjanci važen strateški položaj za belo gardo in ostalo fašistično bando, so bili za naše partizane še važnejši, saj so bili v rokah partizanov od samega početka naše revolucije. Zato so se partizanske enote povezale s hrvaškimi partizani, zlasti s Trzinjsto proletersko brigado. Ustanovljen je bil skupni štab, ki je izdelal načrt za napad in odstranitev postojanke na Suhorju. Na čelu štaba sta bila: namestnik komandanta Vrhovnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije general Jaka Avšič, od Hrvatov pa komisar IV. cone Vječoslav Holjevac, Cankarjeva brigada, ki je poznala teren, je prevzela nalogo, da zavaruje vse dostope in odreže pomoč sovražnika napadeni postojanki, tako od Novega mesta kot od Semiča in Metlike. XIII. proleterska brigada je pa dobila nalogo, da napade.

Napad se je začel v večernih urah; fašisti in belogardijski so že po prvem spopadu zapustili cerkev in strelske jarko ter zbežali v šolo in župnišče, od koder so dajali precej žilav odpor. Naši borci so jih neprestano obdajali s strelskim ognjem in vedno bolj zoževali obroč okrog postojanke. Minerji so pod ra-

## Več živahnosti v Adlešiče

Počasi se spravlja vse k zimskemu spanju, pri nas pa mu bo sledilo menda tudi prosvetno delo. Igralska družina, ki nam je prejšnja leta postavila na oder več lepih iger, počiva. Tudi tamburaški zbor, ki je bil zelo številen in je že kar dobro igral, ne vadi več. Kje je vzrok za to nedelavnost, sprašujejo ljudje. Ali življenje ne bi steklo malo živahnije ob pomoči prosvetnih delavcev? Sodelovanje z odraslo mladino bi prav gotovo dalo uspehe, saj vemo, da se mladino lahko kmalu navduši za napredek. V našem listu beremo, kako se mladina v raznih krajih pri-

pravlja na prosvetno delo; ali bomo pri nas kar tako? Načrta za dograditev dvoran pri občinskem domu se tu nisimo odrekli, je denarja trenutno manjka. Zal pa počiva domača obrt, ki bi lahko prinašala ljudem precej potrebnih dohodkov. Prednica, ki jo je zadržala nekod pripetljiva iz raznih krajev, še vedno čeka, da jo bo kdo sestavil in pogljal v obfati. Lahko bi rešila žene mučnega ročnega predanja in jim omogočila, da bi lahko več plačle. Zdal je ravno pravi čas, da bi prednico vendarle že rešili. Zakanja in ji dali pravo zaposlitev. Nj pravi, če bo še nadalje rjavela, namesto da bi prinašala zadržaj in ljudem dobiček. Če ne, je boljše, da jo spet prodajo za staro železo.



Spomenik herojske XV. divizije pred osnovno šolo na Suhorju nad Metliko, ki nosi ime narodnega heroja Martina Južne

Bil bi tudi že čas, da uredimo cesto pri žuničnem mostu, Lani

izdajalec pater Norbert in komandant Vasiljevič, ki ga je v Slovenijo poslal sam Draža Mihajlovič.

Z zmago na Suhorju je bil stni sovražni obroč okrog Gorjanca, izpraznilo so se postojanke Radatovčič, Ostrž in Stopič. Preprečeno je bilo gibanje sovražnika po komunikaciji Karlovec—Novo mesto. Ljudstvo je na tem področju svobodno zadihalo, pogostilo je borce in se jim zahvaljevalo. Osvobođen je bil ves gornji del naše občine in nikdar potem se sovražnik ni mogel več zadržati na tem terenu. Ravno zato, ker je ta bitka in zmaga tako pomembna, jo je tudi občina Metlika sprejela za svoj praznik.

Po svojem poreklu so ledinska imena v ogromni večini

# Krajevna, ledinska in rodbinska imena v Beli krajini

Kot krajevna so tudi utrjena ledinska imena, ki jih uporabljajo eno ali več naselij skupaj, stalna. Čeprav jih ljudstvo ne zapisuje, se dedujejo od roda do roda. Le malokatero ledinsko ime je v teku časa izgubilo ali se spremenilo, pač pa jih je sedaj v splošnem pri posameznih naseljih več, kot jih je bilo pred 130 leti, ko so jih zapisovali v katastrske mape in protokole. Iz njih se zrcali poleg gospodarskega udejstvovanja nasebnikov tudi njihovo poklicno, izrazno bogastvo, kakor tudi spretnost in iznajdljivost v polnomožnosti posameznih delov njihovega ozemlja. Nekatera kažejo nekdanjo kulturo, ki so jo pozneje zamenjali z drugo ali opustili (n. pr. Vinji vrh pri Čudnem selu). Nudijo zelo pisano zbirko izrazov, prav se nekateri večkrat ponavljajo. Iz njih zbirke naj omenim, da Kučer ni samo grč nad Podzemljem, ampak tudi globoka vrtača pod Preloko proti Krocem. V katastrski občini Preloka se nahajata tudi Grad Grabovac, ob cesti proti Adlešičem n. pr. Na Rodinah, ob Kolbi Mala Lovčica, pri Ziljah Malo Zapolje in Podzapolje, v vlniški katastrski občini pa tudi Veliko Zapolje. Razgladni vrh »Straža« nad Daljnimi njivami še danes pričča s svojim imenom, da so tam v dobi turških napadov strelili in zažigali krove. Daljne njive, ki so pozneje dale tam nastalemu naselju ime, so po ljudski tradiciji prvotno pripadale kmetom v 3 km oddaljenem Šlem vrhu.

Po svojem poreklu so ledinska imena v ogromni večini slovenska, v Dragah, Bojanecih in marindolskem področju pa srbohrvaška. Iz ledinskih imen se tudi dobro opaža dialekt, ki je v Tribučah, Marindolu, Miličih in Paunovičih. Vukobratih in Zuničih ikavski (n. or. lipo, brig, rija, crkva). Na bivšem kočevskem ozemlju so se razširila nemška ledinska imena, ki so v majhni meri posegla tudi na sosednje slovenske obrobje, tako v Poljansko dolino, v okolico Mavrlena in Vrčice ter v Rožendolsko kotlino. Vendar so imeli Slovenci za nekatera področja okrog Planine že od nekdanje tuje svoja slovenska imena.

Rodbinska imena ali priljki v Beli krajini so živ spomin na daljnjo preteklost. Pričajo nam, da je bilo v njenem ozemlju precej narodnostnega mešanja in notranjih migracij. Med Slovence — staroselce, ki so se naseljevali v Beli krajini od hrvaške strani že v 6. in 7. stoletju — o čemer pričata staroslovensko najdišče v Gribliah in grobišče z žarami pri Črnomlju — so pozneje v 14. stoletju — prišli Nemci in sicer na Roško planoto, v Poljane in v vinogradniško kočevsko obrobje, v dobi turških napadov pa uskoki a) prebegli. V dobi pred turškimi napadi je notranjo kolonizacijo v Beli krajini posepeševal nemški viškaški rod, kateremu je koroški vojvoda Ulrik III. podelil srednj. stol. župnijo v Črnomlju in njej podrejene duhovni-

## »Družina zelenega Roga« nova taborniška enota v Straži-Toplicah

18. novembra dopoldne je bil v združenem domu v Straži ustanovni občni zbor nove doljenjske taborniške enote, 38 članov in članic, novih tabornikov, je ustanovilo samostojno »Družino zelenega Roga«, ki združuje dijake in vajence iz Dol. Toplic, Straže in okoliških vasi. Občnega zbora so se udeležili tudi predstavniki OB LO, nižje gimnazije iz »Dolenjskih Toplic«, Društva prijateljev mladine iz Toplic in obč. komiteja mladine. O pripravah za ustanovitev nove taborniške družine v občini Straži-Toplice je v imenu pripraviljalnega odbora poročal Franc Segedin, nakar so po krašem razpravljanju sprejeli pravila samostojne taborniške družine, njen proračun, načrt dela za 1957 in osnutek sklada

za kroje, s katerim si bodo pomagali pri nabavljanju taborniških krojev. Kaže, da bodo tolenjsko-straske taborniki kmalu tako srečni, da bodo imeli v Toplicah in v Vavti vsi sobo za delo. Pri volitvah so bili izvoljeni v vodstvo družine tile tovariši: Franc Segedin (glavar), Dane Rudolf (načelnik), Lojze Senica (blagajnik in gospodar), Anica Pršina (tajnica), v nadzornem odboru pa so Fanika Černe, Branko Vovk in Boris Bednar. Mladim tabornikom bodo pri premagovanju zabeleženih težav pomagali prosvetni delavci, pri nabavi osnovne opreme pa jim bodo prav gotovo radi pomagali tudi delovni kolektivi v občini. Njihovi napori pri vzgojnem delu z mladino bodo s tako pomočjo in sodelovanjem krepko podprti.

## Pismo iz Foče

»Tudi mi, ki služimo vojaški rok v Foči, se vam oglašamo. Tu nas je precej Slovencev-Dolenjcev, toda na »Dolenjski list« je naročen le eden. Živeli smo se že v vojaško življenje. Od začetka je bilo težko, toda z dobro voljo smo premagali vse težave. Večkrat nam misli uhajajo v prelepo Dolenjsko. Drugo leto bomo tudi mi obratili gradnje in pokušali sladki mošt. V časopisih smo brali o napadu na Egipt. To tudi mi obsojamo, upamo pa, da bodo suško vprašanje rešili na mirnoljubni način. Prejmite tovariške pozdrave; posebno domači in znanci! C. Rafko, M. Jaketič, I. Prpar, F. Zorc, M. Trbanc, V. Posavec, M. Potočnik, vojski vojne pošte 1902/3 — Foča.

## Pozdrav doljenjskih fantov za 29. november

Dolenjski fantje, ki služimo vojaški rok v Bjelovaru, se oglašamo vsem bralcem Dolenjskega lista in želimo k prazniku 19. novembra mnogim uspehov pri delu za nadaljnjo izgradnjo socializma! Stanko Jaki, Tone Kranjc, Tone Makše, Janez Zagore in Ludvik Krevs.

## Tudi beli medvedi so se razmnožili

V nekem zalivu na severu Kanade gradi kanadsko obrambno ministrstvo radarsko postajo. Pri tem delu pa delavce ožogajo velike skupine belih medvedov, ki se vedejo proti ljudem zelo napadalno. Ker so tudi beli medvedi začeli, so sklenili, da ograde otoček na katerem postavljajo radarško postajo, s 4 metre visoko ograjo, da bodo imeli ljudje mir pred medvedi.

## Ali ste že poravnali naročnino za DOLENJSKI LIST?

Uredništvo

## Ljudska univerza v Novem mestu je dobro začela

Predavanja, s katerimi je LU v Novem mestu 14. novembra začela novo sezono svoje dejavnosti, je bilo vsakekor izredno zanimivo in sodobno. Predavatelj Ciril Vidmar, šef-urednik Državne založbe iz Ljubljane, je tehtno, globoko in jasno analiziral sodobno politično stanje v

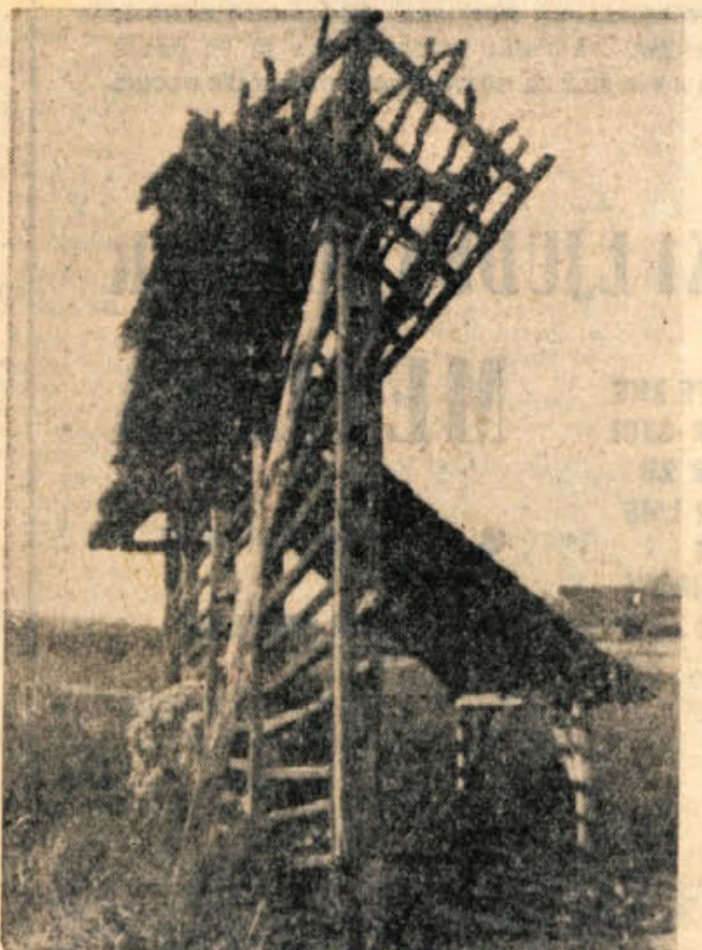
svetu, od prebujevalnih in osamosvajalnih gibanj na Daljnem vzhodu, do boja Afrikancev proti kolonializmu, agresiji na Suez in Egipt, in zadnjih dogodkov na Madžarskem in do velike pomirjevalne vloge ki jo v tem viharnem času svetovnih dogodkov ima v svetu naša država. Lepo številno poslušalstvo je poudarilo bogato nagradilo s ploskanjem. Začetek je bil torej tudi glede obiska dober, dasi tudi to pot sindikati v mestu niso storili svoje naloge — da bi za obisk navdušili svoje člane, delavce in namelence. Upamo, da bo v prihodnje boljše, saj sta ravno neznanje in nerazgledanost kriva, da je v presojanju svetovnih dogodkov toliko natančnosti in puhlih presoj med ljudmi.

## Nenavadno pismo

Na pošti v Sisku visi v okviru pismo, ki ga poštarji ljubosumno čuvajo. To pismo je bilo poslano 5. novembra iz New Yorka. Naslov je pa bil: Ana Ivšič, Petrinjska ulica 34, Jugoslavija. Toda kdo naj ve, v katerem mestu! Vendar je pismo prišlo na pravi naslov, ko je samo 23 dni romalo po Jugoslaviji. Na tem romanju je pripelo tudi na pošto v Sisek in šlo od rok do rok. Nek poštar se je spomnil, da je v Sisku Ana Ivšič in da ves stanuje v Petrinjski ulici 34. Pismo so izročili naslovnici in jo zaprosili, da jim izroči kuverto za nagrado in dokaz njihove iznajdljivosti.

## Bralcem in dopisnikom

Zaradi pomanjkanja prostora bodo ostali dopisi in za današnje številke napovedani prispevki objavljeni v prihodnji, razširjeni številki, ki bo izšla v sredo, 28. novembra.



Leta, leta prihajajo...

## OKROGLE

### USTREŽLJIVA URA

Fridolin jo primaha nasekan domov. Žena se jo zbudila, pa vpraša: »Koliko je pa ura?« »I takole krog ene, ljuba Koprnela.« Zdadaj pa udari ura in odbije štiri.

»Tak nehaaj na ponavljanje!« revesne Fridolin na uru, »saj vem, da je ena, kaj ti je treba štirikrat povedati!«

### TEORIJA IN PRAKSA

Polonca študira agronomijo, prav resno. Poleti je šla na državno posestvo v prakso. Ekonom ji pokaže hlebe: »Ali znate molsti?« — »Seveda znam, saj študiram agronomijo!«

In začne molsti. »Nate stolček,« ji pravi ekonom. »Boste laže molsti.«

Cez dobre pol ure priteče Polonca vsa dahana: »Oh, tovariš ekonom, tudi sedaj ne gre. Krava se sploh noče useti na stolček!«

### SLAVNI PREŠEREN

V razred pride nov profesor. Hotel se seznaniti z dijaki, vpraša vsakega za ime.

### »Prešeren« odgovori dijaki

»O, to je pa dobro znano in slavno ime,« pravi profesor.

»Jasno!« se pohaha dijak. »Saj že pol leta igram v drugem moštju.«

### OH, TA ZAMERA

»Naš direktor napačno dela, ker se noče zmeriti ljudem. Jaz bi mu to najraje povedal, vendar se mu nočem zameriti.«



Cirkuski direktor: »Je to vse, ali znate še kaj?«



5. »Uf! Zgečka me pod brado!« je potožil Tedy. Riki-tiki pa je pokukal dečku za vrat, mu ovehal ušesa, nato pa se je spustil na tla in sedel, da bi si poprskač gobček »Pogledaj!« je vzkliknil Tedy. Jeva mati. »In mungosi naj bi bili nevarni? Brž-kone je zato taka domač z nami, ker smo mu pomagali v nesreči.« — »Vsi mungosi so taki,« je pojasnil oče. »Ako ga Tedy ne bo vlekla za rep in zapiral v kletko, bo ves dan tekal po hiši. Gotovo je lačen; dajmo mu jesti!«



6. Riki-tiki je dobil košček surovega mesa, kar mu je zelo ugajalo. Ko je pospravil lužino, je odskakljal na verandno, se usedel na sonce, naježil dlako in si poustil kožuh. Potem se je počutil mnogo boljše. »V tej hiši bom videl več reči,« je dejal sam pri sebi. »kot so kdaj videli moji domači v vsem svojem življenju. Ostal bom tu, zares, in se malo razgledat!« Ves ostali del dneva je potem kolovratil po hiši in stikal po vseh kotičkih.



7. Malo je manjkalo, da ni ufonil v kopalni kadi; svoj smreček je namočil v črnilnik na pisalni mizi in si ga povrh še osmrdil na gorčični smotki velikega moza, kateremu se je bil spalil v naročje, da bi videl, kako ljudje pišejo. Pod noč je pohitel v Tedyjevo sobo in spoznal tam skrivnostno priljubljen petrolejske svetilke. In ko je Tedy legel k nočnemu počitku, je Riki zlezel k njemu v posteljo. V mali glavici so se vrstili vtisi iz velike hiše in o njenih dobrih prebivalcih.



8. Odpočel pa se ni, ker je ponoči vsak hip vstal in stikal za vzrokom siebernega šuma v hiši. Ko sta Tedyjeva mati in oče obiskala spečega sinčka, je Riki-tiki čepel buden ob njegovem vzglavju. »To mi ni všeč,« je rekla Tedyjeva mati, »saj otroka lahko še ugrizne.« — »Tedy je ob njem bolj varen, kot če bi ga čuval najboljši pes čuvaj,« je odgovoril oče. »Ako pa bi se zdaj približala v otrokovo sobo kača...«